

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

-----o0o-----

NGUYỄN HẢI HÀ

**HOÀN THIỆN TỔ CHỨC KẾ TOÁN QUẢN
TRỊ CHI PHÍ TRONG CÁC DOANH
NGHIỆP MAY VIỆT NAM**

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

HÀ NỘI - 2016

BỘ GIÁO DỤC VÀ ĐÀO TẠO

BỘ TÀI CHÍNH

HỌC VIỆN TÀI CHÍNH

-----o0o-----

NGUYỄN HẢI HÀ

**HOÀN THIỆN TỔ CHỨC KẾ TOÁN QUẢN
TRỊ CHI PHÍ TRONG CÁC DOANH
NGHIỆP MAY VIỆT NAM**

CHUYÊN NGÀNH: KẾ TOÁN

MÃ NGÀNH: 62.34.03.01

LUẬN ÁN TIẾN SĨ KINH TẾ

Người hướng dẫn khoa học:

- 1. PGS,TS Đinh Thị Mai**
- 2. TS Đoàn Ngọc Xuân**

HÀ NỘI - 2016

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu của riêng tôi. Các số liệu trong luận án là trung thực. Những kết quả trong luận án chưa từng được công bố trong bất cứ một công trình nào.

Tác giả

Nguyễn Hải Hà

MỤC LỤC

LỜI CAM ĐOAN.....	i
DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT	v
DANH MỤC BẢNG BIỂU.....	vi
DANH MỤC SƠ ĐỒ, ĐỒ THỊ, BIỂU ĐỒ	vii
LỜI MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1:CƠ SỞ LÝ LUẬN VỀ TỔ CHỨC KẾ TOÁN QUẢN TRỊ CHI PHÍ TRONG CÁC DOANH NGHIỆP SẢN XUẤT.....	22
1.1. Khái quát chung về tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp sản xuất	22
1.1.1. Khái niệm chi phí, kế toán quản trị chi phí , tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp sản xuất.....	22
1.1.2. Yêu cầu và nguyên tắc tổ chức kế toán quản trị chi phí trong doanh nghiệp sản xuất.....	31
1.1.3. Nhân tố ảnh hưởng đến tổ chức kế toán quản trị chi phí trong doanh nghiệp sản xuất.....	35
1.2. Nội dung tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp sản xuất.....	39
1.2.1. Tổ chức kế toán quản trị chi phí trong bộ máy kế toán của doanh nghiệp sản xuất.....	40
1.2.2. Tổ chức phân loại chi phí, tổ chức hệ thống định mức và lập dự toán chi phí trong doanh nghiệp sản xuất	43
1.2.3. Tổ chức xác định đối tượng chịu chi phí, các phương pháp xác định chi phí.....	61
1.2.4. Tổ chức thu nhận, hệ thống hóa và cung cấp thông tin kế toán quản trị chi phí trong doanh nghiệp sản xuất	76
1.2.5. Tổ chức phân tích thông tin về chi phí cho mục đích kiểm soát và ra quyết định.....	83
1.3. Tổ chức kế toán quản trị chi phí của một số nước phát triển và bài học kinh nghiệm cho Việt Nam	93
1.3.1 Tổ chức kế toán quản trị chi phí của một số nước phát triển.....	93
1.3.2 Bài học kinh nghiệm tổ chức kế toán quản trị chi phí cho các doanh nghiệp sản xuất ở Việt Nam.....	93
CHƯƠNG 2:THỰC TRẠNG TỔ CHỨC KẾ TOÁN QUẢN TRỊ CHI PHÍ TRONG CÁC DOANH NGHIỆP MAY VIỆT NAM	107
2.1. Tổng quan về các doanh nghiệp may Việt Nam	107

2.1.1. Lịch sử phát triển của các doanh nghiệp may Việt Nam	107
2.1.2. Đặc điểm của ngành may Việt Nam ảnh hưởng tới tổ chức kế toán quản trị chi phí	110
2.2. Thực trạng tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam	128
2.2.1. Thực trạng nhu cầu thông tin tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam	128
2.2.2. Thực trạng tổ chức kế toán quản trị chi phí trong bộ máy kế toán tại các doanh nghiệp may Việt Nam.....	130
2.2.3. Thực trạng tổ chức phân loại chi phí, xây dựng hệ thống định mức chi phí và lập dự toán chi phí trong doanh nghiệp may Việt Nam	134
2.2.4. Thực trạng tổ chức vận dụng các phương pháp xác định chi phí cho đối tượng chịu chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam	144
2.2.5. Thực trạng tổ chức thu nhận, hệ thống hóa và cung cấp thông tin kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam	149
2.2.6. Thực trạng tổ chức phân tích chi phí để kiểm soát chi phí và ra quyết định kinh doanh trong các doanh nghiệp may Việt Nam.....	157
2.3. Đánh giá thực trạng tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam	164
2.3.1. Những kết quả đạt được	165
2.3.2 Những hạn chế và nguyên nhân.....	167
KẾT LUẬN CHƯƠNG 2	174
CHƯƠNG 3: HOÀN THIỆN TỔ CHỨC KẾ TOÁN QUẢN TRỊ CHI PHÍ TRONG CÁC DOANH NGHIỆP MAY VIỆT NAM	175
3.1. Định hướng phát triển của các doanh nghiệp may trong thời gian tới. 175	
3.2. Nguyên tắc và yêu cầu hoàn thiện tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam.....	177
3.2.1. Nguyên tắc hoàn thiện tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam.	177
3.2.2. Yêu cầu hoàn thiện tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam.	177
3.3. Một số giải pháp hoàn thiện tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam	181
3.3.1 Hoàn thiện về tổ chức kế toán quản trị chi phí trong bộ máy kế toán	181
3.3.2. Kiến nghị áp dụng mô hình hạch toán chi phí theo hoạt động (mô hình ABC) trong tổ chức kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam.	185

3.3.3. Hoàn thiện tổ chức phân loại chi phí chi phí, xây dựng định mức chi phí và lập dự toán chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam.....	199
3.3.4. Hoàn thiện tổ chức xác định đối tượng tập hợp chi phí và xác định chi phí trong các doanh nghiệp may Việt Nam.....	199
3.3.5. Hoàn thiện tổ chức thu thập, hệ thống hóa và cung cấp thông tin cho kế toán quản trị chi phí trong các doanh nghiệp may	210
3.3.6. Hoàn thiện tổ chức phân tích thông tin chi phí để kiểm soát chi phí và ra quyết định trong các doanh nghiệp may Việt Nam	215
3.4. Điều kiện để thực hiện giải pháp.....	223
3.4.1 Đối với nhà nước.....	223
3.4.2. Đối với các doanh nghiệp may Việt Nam.....	224
KẾT LUẬN CHƯƠNG 3	227
KẾT LUẬN CHUNG.....	228
DANH MỤC CÁC CÔNG TRÌNH NGHIÊN CỨU.....	231
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO	231
PHỤ LỤC	235

DANH MỤC CÁC TỪ VIẾT TẮT

Chữ viết tắt	Diễn giải
ABC	Active Base Costing: Kế toán chi phí theo hoạt động
BHTN	Bảo hiểm thất nghiệp
BHXH	Bảo hiểm xã hội
BHYT	Bảo hiểm y tế
BTC	Bộ tài chính
CCDC	Công cụ dụng cụ
CP NVLTT	Chi phí nguyên vật liệu trực tiếp
CP NCTT	Chi phí nhân công trực tiếp
CP SXC	Chi phí sản xuất chung
CPV	Chi phí – Khối lượng – Lợi nhuận
DNNN	Doanh nghiệp nhà nước
GTGT	Giá trị gia tăng
KC	Kaizen Costing: Kế toán chi phí mục tiêu
KH TSCĐ	Khấu hao tài sản cố định
KM CP	Khoản mục chi phí
KPCĐ	Kinh phí công đoàn
KTTC	Kế toán tài chính
KTQTCP	Kế toán quản trị chi phí
LN	Lợi nhuận
NVL	Nguyên vật liệu
NVL TT	Nguyên vật liệu trực tiếp
SXKD	Sản xuất kinh doanh
Tk	Tài khoản
TSCĐ	Tài sản cố định
CMT	Cut - Make – Trim : Gia công theo mẫu thiết kế và NVL của khách hàng cung cấp
OEM	Original Equipment Manufacturing: Sản xuất gia công
FOB	Free On Board: Phương thức sản xuất mua NL bán thành phẩm
ODM	Original designed Manufacturing – Sản xuất theo thương hiệu thiết kế riêng
OBM	Original Brand Manufacturing: Sản xuất theo nguyên bản cả gói

DANH MỤC BẢNG BIỂU

Bảng 1.1. Phân tích điểm hoà vốn.....	90
Bảng 2.1. Kim ngạch xuất khẩu của dệt và may Việt Nam trong tổng kim ngạch xuất khẩu của cả nước từ 2007 đến 2015	108
Bảng 2.2: Kim ngạch nhập khẩu nguyên vật liệu so với tổng kim ngạch xuất khẩu hàng dệt, may Việt Nam từ năm 2007 đến 2015	126
Bảng 2.3: Các mô hình tổ chức bộ máy kế toán tại các DN may.....	131
Bảng 2.4. Trình độ của 50 cán bộ được phân công làm công tác kế toán tại tổng công ty may 10.....	133
Bảng 2.5. Định mức nguyên phụ liệu	137
Bảng 2.6: Dự toán chi phí nhân công trực tiếp sản xuất sản phẩm tại công ty cổ phần may 10.....	141
Bảng 2.7: Bảng tính giá giặt, thêu, đóng hộp sản phẩm tại công ty cổ phần may 10	143
Bảng 2.8: Bảng phân bổ chi phí sản xuất chung (Đơn đặt hàng số 3)	147
Bảng 2.9. Báo cáo tình hình sử dụng NVL chính cho sản xuất sản phẩm áo sơ mi ngắn tay.....	159
Bảng 2.10. Báo cáo về số liệu chi phí sản xuất 2.500m vải	162
Bảng 2.11. Bảng phân tích chi phí phù hợp trong việc mua hay tự sản xuất vải	163
Bảng 3.1: Phân loại chi phí theo mức độ hoạt động của chi phí(ABC)	190
Bảng 3.2: Bảng phân bổ chi phí hỗn hợp cho các hoạt động	196
Bảng 3.3: Bảng tổng hợp định mức chi phí áo sơ mi gia công	196
Bảng 3.4: Dự toán linh hoạt.....	198
Bảng 3.5 Phân tích chi phí thực tế.....	198
Bảng 3.6: Nhóm chi phí hoạt động tại các doanh nghiệp may.....	202
Bảng 3.7: Phân bổ mức tiêu tốn nguồn lực vào nhóm chi phí hoạt động	203
Bảng 3.8. Chi phí gián tiếp hàng năm tại công ty may 10	204
Bảng 3.9: Phân bổ giai đoạn đầu vào nhóm chi phí hoạt động	205
Bảng 3.10: Tính tỷ lệ phân bổ theo hoạt động	205
Bảng 3.11: So sánh phân bổ chi phí truyền thống và theo hoạt động	205
Bảng 3.12. Báo cáo thu nhập xuất khẩu áo sơ mi tại tổng công ty may 10	219
Bảng 3.13: Báo cáo kết quả kinh doanh theo bộ phận	221
Bảng 3.14: Báo cáo chi phí sản xuất	222

DANH MỤC SƠ ĐỒ, ĐỒ THỊ, BIỂU ĐỒ

SƠ ĐỒ

Sơ đồ 1.1 : Sơ đồ tổ chức kế toán quản trị chi phí	28
Sơ đồ 1.2: Các chức năng cơ bản của nhà quản trị doanh nghiệp.....	29
Sơ đồ 1.3. Mô hình tổ chức kế toán tài chính tách biệt với KTQT chi phí.....	41
Sơ đồ 1.4. Mô hình tổ chức kế toán tài chính và kế toán quản trị kết hợp trong một bộ máy kế toán.....	42
Sơ đồ 1.5. Mô hình tổ chức KTTC và kế toán quản trị theo kiểu hỗn hợp.....	43
Sơ đồ 1.6. Vai trò của dự toán chi phí	57
Sơ đồ 1.7: Tổng quan hệ thống kế toán chi phí ABC.....	64
Sơ đồ 1.8. Phương pháp xác định chi phí theo đơn hàng.....	72
Sơ đồ 1.9. Phương pháp xác định chi phí theo quá trình sản xuất	73
Sơ đồ 1.10. Sơ đồ biểu diễn Target costing và chu trình phát triển sản phẩm.....	74
Sơ đồ 1.11: Chi phí mục tiêu và QTCP sản xuất theo triết lý quản lý Kaizen.....	76
Sơ đồ 2.1 : Chuỗi giá trị sản phẩm may	110
Sơ đồ 2.2. Quy trình công nghệ sản xuất trong các doanh nghiệp May.....	115
Sơ đồ 2.3. Phương thức sản xuất CMT	115
Sơ đồ 2.4. Phương thức sản xuất OEM/FOB	116
Sơ đồ 2.5. Phương thức sản xuất ODM.....	118
Sơ đồ 2.6. Phương thức sản xuất của ngành may Việt Nam	119
Sơ đồ 2.7. Tổ chức bộ máy quản lý trong các doanh nghiệp may	122
Sơ đồ 2.8: Cơ cấu tổ chức của Công ty cổ phần may Falcon Sông Hồng	124
Sơ đồ 2.9: Tổ chức bộ máy kế toán trong các doanh nghiệp may	132
Sơ đồ 2.10. Quy trình hạch toán chi phí theo đơn hàng tại công ty may Hồ Gươm (phương thức sản xuất FOB)	145
Sơ đồ 2.11: Quy trình hạch toán chi phí theo quá trình sản xuất tại công ty may Việt Tiến (phương thức sản xuất ODM)	146
Sơ đồ 2.12 : Quy trình tổ chức thu thập chứng từ kế toán quản trị chi phí tại các doanh nghiệp may.....	151
Sơ đồ 2.13: Trình tự ghi sổ kế toán theo hình thức Nhật ký chứng từ áp dụng trong Công ty may Việt Tiến (Theo báo cáo của Công ty may Việt Tiến).....	154
Sơ đồ 3.1: Quy trình thực hiện sản xuất và quản lý thông tin về chi phí	183
Sơ đồ 3.2: Phân loại chi phí cho các hoạt động vào các đối tượng chịu chi phí theo mô hình ABC.....	190
Sơ đồ 3.3: Mô hình hạch toán chi phí theo hoạt động (ABC).....	201
Sơ đồ 3.4: Phân bổ chi phí vào sản phẩm.....	206

Sơ đồ 3.5:Tập hợp và phân bổ chi phí theo phương pháp truyền thống	206
Sơ đồ 3.6:Tập hợp và phân bổ chi phí theo mô hình hoạt động ABC	206

ĐỒ THỊ, BIỂU ĐỒ

Đồ thị 1.1. Biến phí tỷ lệ	44
Đồ thị 1.1. Biến phí tỷ lệ dạng so sánh.....	47
Đồ thị 1.3. Biến phí cấp bậc	48
Đồ thị 1.4. Định phí bắt buộc	48
Đồ thị 1.5. Định phí không bắt buộc	49
Đồ thị 1.6. Ước lượng chi phí theo đồ thị phân tán.....	50
Đồ thị 1.7. Ước lượng chi phí theo phương pháp cực đại, cực tiểu	51
Đồ thị 1.8. Ước lượng chi phí theo phương pháp bình phương nhỏ nhất	52
Biểu đồ 1.1 Tỷ trọng hình thức sản xuất các doanh nghiệp may Việt Nam	4
Biểu đồ 1.2 Cơ cấu chi phí trong giá thành sản phẩm may tại Thổ Nhĩ Kỳ	93
Biểu đồ 2.1: Tỷ trọng kim ngạch xuất khẩu của dệt và may Việt Nam trong tổng kim ngạch xuất khẩu của cả nước từ 2007 đến 2015	109
Biểu đồ 2.2. Kim ngạch xuất khẩu hàng dệt may Việt Nam 2010 -2014 và cơ cấu mặt hàng dệt may xuất khẩu 2014	111
Biểu đồ 2.3: Cơ cấu thị trường xuất khẩu dệt may của Việt Nam (2013-T7/2015)	113
Biểu đồ 2.5 : Trình độ của 50 cán bộ được phân công làm công tác kế toán tại tổng công ty may 10	134
Biểu đồ 2.6. Mức độ khó khăn khi phân loại chi phí theo yêu cầu QTDN tại các DN vừa.....	136
Biểu đồ 2.7: Công việc kế toán của đơn vị đang được thực hiện.....	155
Đồ thị 3.1. Mối quan hệ giữa doanh thu chi phí và lợi nhuận của tổng công ty may Nhà Bè	220